

Tolkekonferansen 2022

IMDi

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Fra retningslinjer
om god tolkeskikk
til krav i lov og forskrift

Hanne Løfsnes,
avdelingsleder

IMDi: Fagmyndighet for tolking i offentlig sektor

IMDi er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor. Denne rollen innebærer arbeid knyttet til implementering av ny tolkelov, veiledning om bestilling og bruk av tolk samt bevillingsansvar for statsautorisasjon av tolker.

Direktoratet skal gi veiledning til offentlige tolkebrukere og bidra til utvikling av organisatoriske rammer og god praksis som sikrer forsvarlig tolking innenfor offentlig tjenesteyting, herunder bidra til at offentlig sektor får tilgang på nok kvalifiserte tolker i aktuelle språk.

IMDi har videre ansvar for å følge opp varsler om tolker og administrere et partssammensatt utvalg, veilede tilsynsmyndigheter og ombud og godkjenne yrkeskvalifikasjoner.

IMDi eier og drifter Nasjonalt tolkeregister.

IMDi skal samarbeide med utdanningsinstitusjonene om å øke kapasiteten ved kvalifiseringsordningene for tolker og rekruttere flere tolker til Nasjonalt tolkeregister

Retningslinjer for god tolkeskikk

Retningslinjer for god tolkeskikk definerer tolkens rolle og sier hvordan en tolk skal utøve sitt yrke. Fagpersoner som skal bruke tolk bør også gjøre seg godt kjent med retningslinjene.

Utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Kommunaldepartementet, 2005

Dette er hovedpunkter i retningslinjene:

§ 1. Tolken skal ikke påta seg oppdrag uten å ha de nødvendige kvalifikasjoner.

§ 2. Tolken skal ikke påta seg oppdrag hvor han/hun er inhabil.

§ 3. Tolken skal være upartisk og ikke tillate at egne holdninger eller meninger påvirker arbeidet.

§ 4. Tolken skal tolke innholdet i alt som sies, intet fortie, intet tillegge, intet endre.

§ 5. Tolken har taushetsplikt.

§ 6. Tolken må ikke i vinnings eller annen hensikt misbruke informasjon som han/hun har fått kjennskap til gjennom tolking.

§ 7. Tolken skal ikke utføre andre oppgaver enn å tolke under tolkeoppdraget.

§ 8. Tolken skal si fra når tolking ikke kan skje på en forsvarlig måte.

§ 9. En statsautorisert tolk som utfører skriftlige oversettelser har ikke adgang til å bruke betegnelsen i forbindelse med bekreftelse av riktigheten av en oversettelse av et dokument, verken på selve oversettelsen eller i et dokument med referanse til oversettelsen.

Tolkeforbundets yrkesetiske retningslinjer

Vedtatt i landsmøtet 21. mai 2017

Tolkens yrkesutøvelse er grunnlagt på menneskerettighetene og humanistiske verdier. Grunnlaget for all tolking skal være respekten for det enkelte menneskets liv og iboende verdighet. Tolken har et faglig, etisk og personlig ansvar for egne handlinger og vurderinger i utøvelsen av yrket. Tolken har også et ansvar for å gjøre seg kjent med de avtaler, instruksjoner og lovverk som regulerer tjenesten, og oppfordres til å følge disse så fremt disse er i samsvar med de yrkesetiske retningslinjene.

De yrkesetiske retningslinjene er en norm som forteller hvordan en tolk bør oppføre seg og utføre sitt arbeid etter godt faglig skjønn. Retningslinjene er ment å veilede i god tolkeskikk, gjenspeile tolkeprofesjonens faglige og etiske standard, samt inspirere tolker til etisk refleksjon og diskusjon. Videre skal retningslinjene gi brukere av tolketjenester innsyn i profesjonen.

Tolkeforbundet oppfordrer alle tolker til å utføre sin virksomhet i samsvar med retningslinjer for etikk og yrkesutøvelse. For medlemmer av Tolkeforbundet, kan brudd på retningslinjene i sin ytterste konsekvens føre til at tolken mister sitt medlemskap i forbundet.

1. Tolken og tolkens oppgave

Tolkens oppgave er å oversette når to eller flere parter skal kommunisere sammen, men mangler felles språk eller kommunikasjonsmetode.

2. Tolkens og partenes ansvar i kommunikasjonen

Tolken skal fremme likeverdig deltakelse og god samtaleflyt mellom partene.

3. Oversettelse og utvelgelse av informasjon

Tolken skal tolke det som ytres og i tillegg formidle annen relevant auditiv og visuell informasjon.

4. Habilitet

Tolken skal vurdere sin habilitet.

5. Tolkens kompetanse

Tolken bør ikke påta seg oppdrag uten å ha den nødvendige kompetansen.

6. Faglig standard og samarbeid

Tolken skal arbeide for å heve yrkets faglige standard og for å øke samfunnets tillit til og forståelse av yrket.

7. Upartiskhet

Tolken skal opptre upartisk og ikke tillate at egne holdninger eller meninger påvirker tolkingen.

8. Integritet

Tolken må aldri misbruke sin posisjon, eller den informasjonen han/hun får kjennskap til gjennom tolking, til å skaffe seg personlige eller økonomiske fordeler.

9. Rusmidler

Tolken skal ikke være påvirket av alkohol eller ulovlige rusmidler under tolking.

10. Kollegialt samhold

Tolken skal vise respekt for sine kollegers arbeid og være til støtte i vanskelige situasjoner.

11. Taushetsplikt

Tolken skal bevare taushet og vise diskresjon overfor det han/hun får vite som tolk.

- 1. Nødvendige kvalifikasjoner**
- 2. Habilitet**
- 3. Upartisk**
- 4. Tolke alt**
- 5. Taushetsplikt**
- 6. Ikke misbruke informasjon**
- 7. Ikke utføre andre oppgaver enn å tolke**
- 8. Krav om forsvarlighet**
- 9. Skriftlige oversettelser**

- 1. Tolken og tolkens oppgaver**
- 2. Tolkens og partenes ansvar i kommunikasjonen**
- 3. Oversettelse og utvelgelse av informasjon**
- 4. Habilitet**
- 5. Tolkens kompetanse**
- 6. Faglig standard og samarbeid**
- 7. Upartiskhet**
- 8. Integritet**
- 9. Rusmidler**
- 10. Kollegialt samhold**
- 11. Taushetsplikt**

§ 1. *Formål*

Loven skal bidra til å sikre rettssikkerhet og forsvarlig hjelp og tjeneste for personer som ikke kan kommunisere forsvarlig med offentlige organer uten tolk.

Loven skal også bidra til å sikre at tolker holder en faglig forsvarlig standard.

TOLKELOVEN

KAP. 3 Krav til tolken

§ 14. *God tolkeskikk*

Tolken skal opptre i samsvar med god tolkeskikk. Kravet innebærer blant annet at tolken skal ha tilstrekkelig tolkefaglig kompetanse for tolkeoppdraget, opptre upartisk, ikke misbruke informasjon tolken har fått kjennskap til gjennom tolking, og at tolken må forsikre seg om at forholdene ligger til rette for forsvarlig utførelse av tolkeoppdraget.

Departementet kan gi forskrift om hva som skal anses som god tolkeskikk.

TOLKEFORSKRIFTEN

Kap. 2 God tolkeskikk

Kapittel 2. God tolkeskikk

§ 3. *Tilstrekkelig tolkefaglig kompetanse*

Tolken skal ikke påta seg oppdrag uten å ha tilstrekkelig tolkefaglig kompetanse. Med tilstrekkelig tolkefaglig kompetanse menes å være kvalifisert, jf. [tolkeloven § 7](#), og ha eventuell annen kompetanse som er nødvendig for det enkelte oppdraget, for eksempel i fagterminologi.

§ 4. *Tolkens oppgave*

Tolken skal tolke nøyaktig det som blir sagt i samtalen, uten å endre, holde tilbake eller legge til innhold. Under oppdraget skal tolken ikke utføre andre oppgaver enn å tolke. Tolkere for personer med kombinert syns- og hørselshemming kan også opptre som ledsager og tolke visuell og auditiv informasjon.

Dersom tolken oppdager at noe er tolket feil eller er utelatt, og det kan ha betydning for utfallet av saken, skal tolken informere partene.

§ 5. *Tolkens opptreden*

Tolken skal opptre upartisk og ikke la egne holdninger eller meninger påvirke arbeidet.

§ 6. *Misbruk av informasjon*

Tolken skal ikke i vinnings eller annen hensikt misbruke informasjon som han eller hun har fått kjennskap til gjennom tolking.

§ 7. *Forsvarlig utførelse av tolkeoppdraget*

Tolken skal forsikre seg om at faglige og praktiske forhold ved oppdraget ligger til rette for at tolking kan utføres på en forsvarlig måte.

Tolken skal gi beskjed til oppdragsgiver når tolking ikke kan skje på en forsvarlig måte.

§ 8. *Bruk av tittel ved skriftlige oversettelser*

Tittelen statsautorisert tolk skal ikke brukes ved skriftlige oversettelser.

TOLKELOVEN

Kap. 3 Krav til tolken

§ 15. *Taushetsplikt*

Reglene om taushetsplikt i [forvaltningsloven §§ 13](#) til [13 e](#) gjelder tilsvarende for tolker.

Bestemmelser om taushetsplikt i andre lover gjelder tilsvarende for tolken dersom de kommer til anvendelse på det enkelte tolkeoppdraget. Dersom fagpersonen i samtalen er bundet av strengere taushetsplikt enn det som følger av første ledd, gjelder taushetsplikten tilsvarende for tolken.

Offentlige organer som bruker tolk, skal sørge for at tolken gjøres kjent med taushetsplikten. Organet kan kreve at tolken skriftlig bekrefter at innholdet i reglene om taushetsplikt er kjent.

Dokumenter og annet materiale som inneholder taushetsbelagte opplysninger, skal oppbevares på en betryggende måte. Etter et tolkeoppdrag er fullført skal slikt materiale leveres tilbake til oppdragsgiver eller destrueres.

§ 16. *Habilitet*

En tolk skal ikke påta seg oppdrag hvis tolken er inhabil. Tolken er inhabil når det foreligger forhold som nevnt i [forvaltningsloven § 6](#) første eller andre ledd.

Tolken skal så snart som mulig informere oppdragsgiver om forhold som gjør eller kan gjøre tolken inhabil. Tolken tar stilling til sin egen habilitet.

En inhabil tolk kan likevel ta et oppdrag når det offentlige organet vurderer at det er nødvendig i nødssituasjoner, eller at det ut fra omstendighetene må anses forsvarlig.

Tolkekonferansen 2022

